

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН В МЕДИЧНИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

Матеріали

XV Міжнародної науково-методичної
інтернет-конференції

15–16 листопада

Харків — 2022

Друкується за рішенням Вченої ради
Харківського національного медичного університету.
Протокол №9 від 01.12.2022 р.

Редакційна колегія:

- М'ясоєдов В. В.* — голова, проректор з наукової роботи Харківського національного медичного університету, д-р мед. наук, професор;
Мещерякова І. П. — в. о. зав. кафедри медичної біології, канд. мед. наук, доцентка;
Сирова Г. О. — зав. кафедри медичної та біоорганічної хімії, д-рка фарм. наук, професорка;
Зайцева О. В. — в. о. зав. кафедри медичної та біологічної фізики і медичної інформатики, д-рка біол. наук, професорка;
Фоміна Л. В. — зав. кафедри української мови, основ психології та педагогіки, канд. філол. наук, професорка;
Кривошанка О. В. — в. о. декана І медичного факультету, канд. мед. наук, доцент;
Садовниченко Ю. О. — доцент кафедри медичної біології, канд. біол. наук;
Джамєєв В. Ю. — доцент кафедри медичної біології, канд. біол. наук.

Сучасні концепції викладання природничих дисциплін в медичних освітніх закладах: Матеріали XV Міжнародної науково-методичної інтернет-конференції, м. Харків, 15–16 листопада 2022 р. — Харків : ХНМУ, 2022. — 112 с.

У збірнику представлено матеріали більш ніж 130 фахівців та молодих вітчизняних і зарубіжних науковців закладів вищої освіти та охорони здоров'я, наукових установ. Доповіді присвячено проблематиці викладання медико-біологічних, хімічних, фізичних, педагогічних, психологічних та суміжних дисциплін у сучасних освітніх закладах. Наукове видання рекомендовано науково-педагогічним працівникам, які працюють у закладах вищої освіти, докторантам, аспірантам, магістрантам, студентам, а також широкому колу читачів, які цікавляться проблемами університетської освіти.

Конференцію внесено до переліку проведення наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки на 2022 рік під номером № 195 (с. 400).

Автори публікації несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, граматичні та стилістичні помилки.

ЗМІСТ

Секція 1 МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Оптимізація методів самостійної роботи студентів медиків шляхом розробки методичних посібників з біологічної хімії <i>Білецька Л. П.</i>	7
Інтерактивні технології навчання в курсі біологічної хімії <i>Григор'єва Н. П.</i>	8
Підвищення ефективності викладання біологічної хімії у закладах вищої медичної освіти за допомогою кейс-технології <i>Давидова Н. В.</i>	9
Вибір методів навчання при викладанні біологічної хімії <i>Денисенко С. А., Наконечна О. А., Гойдіна В. С.</i>	11
Підготовка здобувачів освіти до інтегрованого тестового іспиту «КРОК 1» з фармакології в дистанційному форматі <i>Єрмоленко Т. І., Кривошанка О. В., Паутіна О. І.</i>	12
Організація онлайн навчання на кафедрі фармакології та медичної рецептури ХНМУ для здобувачів вищої медичної освіти в умовах військового стану <i>Єрмоленко Т. І., Паутіна О. І.</i>	13
Дистанційне навчання дисципліни «Медична біологія» як вимога часу <i>Зінченко М. О.</i>	14
Особливості організації дистанційного навчання для освітніх компонент медико-біологічного профілю <i>Кіреєв І. В., Жаботинська Н. В., Штриголь С. Ю.</i>	16
Особливості викладання медичної біології в умовах воєнного стану <i>Копонова І. І., Гарець В. І., Шаторна В. Ф.</i>	16
Інтернет-забезпечення вивчення клінічної анатомії та оперативної хірургії <i>Кошельник О. Л.</i>	18
Дослідницька компетентність майбутніх лікарів: склад і шляхи формування при вивченні медико-біологічних дисциплін <i>Кудрявцева Т. О.</i>	19
Комплексний підхід у подачі матеріалу в умовах дистанційного навчання студентів-медиків <i>Кузнецов К. А.</i>	21
До можливостей покращення викладання медичної біології <i>Кулаченко Б. В.</i>	22
Самостійна робота студента при вивченні фармакології в форматі змішаної системи навчання <i>Луценко О. А., Сидоренко А. Г., Островська Г. Ю., Власова О. В., Луценко Р. В.</i>	23
Використання інноваційних технологій для вивчення дисципліни «Медична біологія» при дистанційному навчанні <i>Мещерякова І. П.</i>	25
Підвищення якості навчання і викладання медичної біології засобами інтерактивації предметного дистанційного курсу <i>М'ясоєдов В. В., Садовниченко Ю. О., Пастухова Н. Л.</i>	27

його відповідність новим відкриттям у біології та медицині та сучасним вимогам медичної науки. Для підвищення якості навчання необхідно постійно контролювати повноту засвоєння навчального матеріалу студентами.

Підвищилися вимоги до доступного викладання навчального матеріалу та якісного засвоєння його студентами. Якість навчання нерозривно пов'язана із здатністю свідомого аналізу студентами отриманого об'єму знань та застосуванні їх у подальшому навчанні на клінічних кафедрах.

Одним з головних завдань при отриманні теоретичних медичних знань залишається розвиток активної участі студентів у навчальному процесі. На жаль, перелічені події різко скоротили традиційно високу кількість студентів-медиків як вітчизняних, так і іноземних, зокрема у ХНМУ. Крім того, що навчання — досить важка робота, яка потребує і часу, і старанності, і бажання, ще це входження в новий колектив, нові вимоги, одержання великого обсягу нових знань, які в короткий час треба опрацювати, запам'ятати, засвоїти та свідомо застосовувати у житті та навчанні.

Заважає цьому не лише наведене, але й потрапляння у штучні умови стресу через очікуване або несподіване відключення електрики, також інтернету. Тому, вважаю, для покращення знань студентів з боку викладачів треба посилити індивідуальну роботу з студентами, що вимушено пропустили заняття з медичної біології.

Можна також пропонувати додаткові консультації та заняття в тимчасово малих групах (навіть у тимчасового зведених групах студентів з різних факультетів). До того ж можна запропонувати студентам відвідати онлайн заняття, що призначені на вечірній або вільний час після повернення електрики.

Це, гадаю, дозволить уникнути великих прогалин в знаннях, які можуть утворитися через перепустки занять і підвищить рівень знань, у тому числі з медичної біології.

Самостійна робота студента при вивченні фармакології в форматі змішаної системи навчання

**Луценко О. А., Сидоренко А. Г., Островська Г. Ю.,
Власова О. В., Луценко Р. В.**

Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна

В умовах військового стану практично в усіх університетах запроваджена змішана система навчання. Вважають, що поняття «змішане навчання» запроваджено з появою інтернету. З часом поняття під поняттям змішаного навчання розуміють очне навчання та навчання

з використанням комп'ютерних технологій. Зараз відбувається становлення і розвиток системи змішаного навчання у реалізації якої виділяють 6 основних моделей: очне навчання в аудиторії, ротаційна модель, гнучка модель, онлайн-лабораторія, онлайн-навчання і self-blend model. В таких умовах самостійна робота студента є основною формою засвоєння навчального матеріалу. Також самостійне навчання є необхідною складовою загальної компетентності студента. Особливого значення набула самостійна робота після схвалення Стратегії розвитку медичної освіти в Україні. За цих умов удосконалення змісту форм і методичних підходів до самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів повною мірою сприятиме розвитку і формуванню у них професійних здібностей.

Навчальна дисципліна фармакологія посідає особливе місце серед основних складових у системі вищої медичної освіти та поєднує теоретичні і клінічні дисципліни. Знання з фармакології забезпечують належну науково-теоретичну підготовку майбутніх лікарів і забезпечують успіх у фармакотерапії різноманітної патології. Фармакологія одна з найдинамічніших дисциплін, що постійно оновлюється та поповнюється новими лікарськими засобами, що створює певні труднощі при вивченні дисципліни. Тому викладання фармакології потребує постійного впровадження науково-інноваційних підходів, що базуються на комп'ютеризації, сучасних можливостях інтернету та віртуальних фармакологічних програмах. Для опанування такого потоку інформації велике значення приділяється самостійній роботі студента. Вона складається з позааудиторної самостійної підготовки до практичних занять, проміжних контролів змістовних модулів, підсумкового модульного контролю, аудиторної самостійної роботи на практичних заняттях та індивідуальної дослідницької самостійної роботи. Особливо цікавим для студентів є використання віртуальних фармакологічних програм. Для виконання студентами позааудиторної самостійної підготовки нами розроблені методичні вказівки, в яких викладені актуальність теми, мета навчання, теоретичні питання за темою заняття, завдання з медичної рецептури, тестові завдання трьох рівнів складності, як авторські так і бази КРОК 1, ситуаційні задачі, графи логічних структур та література. На сайті кафедри представлені методичні матеріали. Самостійна робота сприяє розвитку у студентів самостійно використовувати знання і уміння у навчальній та практичній діяльності. Важливою складовою успішної самостійної роботи є уміння планувати свою діяльність, добре орієнтуватись у пошукових системах інтернету, орієнтуватись у новій інформації та навички стисло подавати опрацьований матеріал (написання конспекту, реферату, тез, презентацій та підготовка до доповідей). Ми рекомендуємо студентам наводити текстовий матеріал у вигляді схем, таблиць, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та систематизації теоретичної

інформації. В сучасних умовах при змішаній системі навчання активно використовуються комп'ютерні технології й позитивним моментом цього навчання є знання іноземної мови, зокрема англійської. Комп'ютерні мережі дають можливість студентам працювати з міжнародними електронними бібліотеками, довідниками, електронними посібниками, міжнародними наукометричними базами та матеріалами наукових конференцій.

Отже, однією з важливих складових навчального процесу при вивчення фармакології в форматі змішаної системи навчання є самостійна робота, яка започатковує формування у здобувачів освіти наполегливості, дисциплінованості, відповідальності, прагнення до вдосконалення знань і навичок, професійного росту та самоосвіти.

Використання інноваційних технологій для вивчення дисципліни «Медична біологія» при дистанційному навчанні

Мещерякова І. П.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Проведення навчальних курсів з використанням дистанційних форм навчання стало можливим завдяки інформатизації суспільства та впровадження інноваційних підходів у процес навчання. Дистанційне навчання — це взаємодія вчителя та учнів між собою на відстані, що відображає всі властиві навчальному процесу компоненти (мети, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання) та реалізується специфічними засобами інтернет-технологій або іншими засобами, що передбачають інтерактивність. Питання щодо застосування такої форми навчання у медичних навчальних закладах залишається дискусійним. З одного боку, перевагами дистанційної освіти є можливість навчання одразу великої кількості студентів, технологічність — навчання з використанням сучасних програмних та технічних засобів робить електронну освіту більш ефективною, також, як правило, дистанційне навчання дешевше за звичайне навчання, насамперед, за рахунок зниження витрат на переїзди, проживання в іншому місті, зниження витрат на організацію самих курсів. Навчання лікаря практичним навичкам вимагає традиційного очного контакту, але вся теоретична підготовка та вправи у прийнятті рішень можуть відбуватися у дистанційній формі. Щоб правильно розподілити час навчання на дистанційну і традиційну «фази», необхідна ретельна переробка навчального плану. На сьогоднішній день дистанційні освітні технології вимушено, але успішно впроваджено у навчальний процес багатьох медичних навчальних закладів.